

European Leader Association
for Rural Development
Brussels, www.elard.eu

SWEDISH
PRESIDENCY
2020-2021

Halmstad- deklarationen

För ett livskraftigt Europa genom lokal demokrati och involverande metoder inom och utanför alla landsbygdsområden.

Den 1-2 december 2021 hölls ELARD-konferensen "LEADER 30 years celebration" i Halmstad. Vid denna konferens träffades 149 delegater från 22 europeiska länder. Delegaterna representerade omkring 2000 LEADER lokala aktionsgrupper, nationella landsbygdsnätverk, förvaltningsmyndigheter, Regionkommittén och Europeiska kommissionen. De diskuterade Long Term Vision for Rural Areas och Leader/CLLD:s framtid. Följande slutsatser drogs gällande Europas framtid:

1. Long Term Vision for Rural Areas

Vi välkomnar det strategiska och strukturerade initiativ för starka, sammankopplade, resilienta och välmående landsbygdsområden över hela EU, som Long Term Vision for Rural Areas, LTVRA, är. ELARD, nationella LEADER-nätverk och LAG-grupper ser fram emot att integreras och inkluderas i ytterligare steg i arbetet på europeisk, nationell och regional nivå. Vi ser fram emot att samarbeta i landsbygdspakten, men också i andra initiativ på olika nivåer där intressenter från landsbygdsområden ska involveras, eftersom ELARD, nationella LEADER-nätverk och LAG-grupper är landsbygdsaktörer som involverar ett mycket stort antal organisationer. Vi föreslår att regeringar och styrande instanser på EU-, medlemsstats- och regionnivå reviderar sina budgetar och tillhandahåller tillräckliga medel för att förverkliga LTVRA nu, eftersom Europa har en unik möjlighet just nu, i pandemins spår. Vi stöder därför den franska senatens idé att koppla en verklig landsbygdsagenda till visionen.

2. Främja effektivisering av resurser för landsbygdsutveckling

ELARD:s medlemmar ser att de medel som finns tillgängliga på landsbygden delvis används ineffektivt. I dessa fall ser vi hur olika institutioner, projekt och aktörer arbetar oberoende av och ovetande om varandra med att fördela alltför lite finansiering. Att främja konvergens och optimering av medel mellan offentliga organisationer säkerställer det gemensamma arbetet mot LTVRA. Denna konvergens bör vara en övergripande strategisk prioritering i nationella och regionala strategier. Det är nödvändigt med en ständigt pågående dialog mellan ministerierna, regionala myndigheter, kommuner, LAG och andra aktörer för att effektivisera landsbygdsutvecklingen.

3. Transparens kring garanterad service som en del av samhällskontraktet

Vi uppmanar våra regeringar och institutioner på olika nivåer att säkerställa att moderna lösningar beaktas vid utformningen av service för medborgarna. Dessutom föreslår vi att regeringar och institutioner tar hänsyn till andra kriterier än ekonomisk lönsamhet när de beslutar om tillgång till service för sina invånare. Som invånare i Europas landsbygder vill vi veta i vilken utsträckning vi är en del av kontraktet mellan skattebetalare och regering, vilken också omfattar tillgång till service. En lösning skulle kunna vara att definiera ett paket med garanterad basservice som varje medborgare kan räkna med. En annan kan vara att utveckla en transparent beslutsprocess kring service, för alla nivåer, som inkluderar kriterier som ekologisk och social hållbarhet. Om medborgarna är medvetna om vad de kan förvänta sig av sin regering kommer det att finnas mer utrymme för innovativa lösningar för att fylla luckorna.

4. Välfärd en förutsättning för attraktivitet

Landsbygderna är attraktiva, men invånarna måste kunna räkna med grundläggande välfärd. Vi åberopar staternas och regionernas ansvar att se till att alla medborgare i alla geografiska områden får möjlighet att nyttja det välfärdssystem som finns, för att ge oss alla social trygghet. Invånare i landsbygdsområden behöver också en grundläggande nivå av välfärd inom vård, utbildning och omsorg om barn och äldre. För att kunna tillhandahålla detta behöver vårt samhälle till exempel vårdcentraler, sjukhus, skolor, förskolor och stödinstitutioner för äldre som är spridda över hela Europa, även på landsbygderna.

5. Decentralisera

För att främja decentralisering av anläggningar, kontor och personal i verksamheter vars råvaror främst kommer från landsbygderna, såsom livsmedels-, energi-, bygg- och textilföretag, anser vi att det är avgörande att den offentliga sektorn föregår med gott exempel. Vi föreslår därför att staterna och regionerna planerar för hur decentralisering av institutioner och funktioner konkret ska genomföras. Även EU-institutionerna bör överväga detta.

6. Förändra berättelsen

Landsbygdsområdena är diversifierade och omfattar därför många olika möjligheter. Lokala utvecklingsstrategier för LEADER är det bästa verktyget för att identifiera och ta vara på möjligheterna. Möjligheter som finns i många landsbygdsområden är:

- **Förbättrad livskvalitet och hälsa:** närhet till naturen ger möjlighet att påverka invånarens livskvalitet och därigenom deras fysiska och psykiska hälsa positivt. Närheten främjar därför förbättrad livskvalitet och hälsa.
- **Attraktiva bostadsområden:** Bostäder nära vackra fritidsområden är attraktiva för befintliga invånare och för möjliga inflyttare från städer eller andra landsbygdsområden. Digitala lösningar gör det möjligt för fler att arbeta var de vill och fler kan därför välja sitt bostadsområde utifrån attraktivitet snarare än utifrån närheten till arbetet.
- **Resiliens:** Mindre samhällen, där människor känner och litar på varandra, anpassar sig snabbare till nya omständigheter, vilket behövs i kristider. Utrymme för småskalig hobbyodling som komplement till livsmedelsförsörjningen från butikerna ökar resiliensen hos människorna i det området. Korta leveranskedjor kan öka resiliensen ännu mer, eftersom livsmedel kommer från landsbygdsområden. Människor med god psykisk hälsa är också mer resilienta eller motståndskraftiga på det personliga planet.

- **Miljö och klimat:** invånare som lever och arbetar närmare naturen och våra naturresurser är ofta mer medvetna om vikten av att skydda dem.

Vi uppmanar alla nivåer, inklusive invånarna i de lokala landsbygderna, att berätta en annan historia om vilka styrkor och möjligheter ert område har. Landsbygdsområden behöver funktionell och transparent service och välfärd från lokala, regionala och nationella myndigheter för att kunna fånga upp möjligheterna.

7. Säkerställa ungas rättigheter i landsbygderna

Barns och ungas rättigheter i landsbygderna, särskilt de som nämns i artiklarna 3, 12 och 31 i FN:s konvention om barns rättigheter, riskerar att kränkas på grund av att fritidsaktiviteter och mötesplatser för unga inte erbjuds, i kombination med minimal eller ingen kollektivtrafik. Det är därför av största vikt att fokusera på

- större deltagande från unga i landsbygder, i beslutsprocesser på alla nivåer
- flexibla transportsystem för unga i landsbygder
- digital infrastruktur för unga i landsbygder
- ökad tillgång till utbildning för unga i landsbygder, med större fokus på överförbara färdigheter, elevcentrerad inlärning och icke-formell utbildning för att uppnå en verkligt jämlik och universell tillgång till kvalificerad undervisning.

8. Transformativa åtgärder för hållbarhet

Åtgärder som konkret och tydligt ökar samhällets hållbarhet är nödvändiga nu. Alla medborgare behöver engagera sig i omställningen till ett mer hållbart sätt att leva, som bör börja med och från medborgarna själva. Vi uppmanar alla nivåer att bygga vidare på engagerade medborgare och föra upp vår gemensamma framtid på dagordningen. Ramarna måste dock tas fram av politiker och övergripande institutioner. Vi kräver åtgärder för att bygga upp dessa ramar, och vi ser fram emot att bli tillfrågade och involverade i processen. Vi uppmanar EU- och nationella institutioner att skapa en trovärdig ram för att uppnå de globala hållbarhetsmålen.

9. Sammanhållningen i Europa

Vi är oroade över att EU-kritiska röster höjs runtom i vår union. Vi föreslår därför att all politik och alla åtgärder som härrör från EU också marknadsför vinsterna och fördelarna med EU. Dessutom behöver transnationellt samarbete och utbyte mellan landsbygdsområden främjas inom alla EU-program. Den nationella och regionala nivån behöver även ta ansvar för att föra EU närmare sina medborgare, och alla berörda parter måste samarbeta för att få traditionella medier att börja rapportera om de frågor som skattebetalarna finansierar genom EU.

10. Stärka de lokala aktionsgruppernas roll

Varje landsbygdsområde är unikt och har olika styrkor och möjligheter som behöver nyttjas och byggas vidare på. LAG-grupperna och deras lokala utvecklingsstrategier arbetar med att bygga vidare på de lokala förutsättningarna. LAG-grupperna är dessutom det enda instrument som för samman global, europeisk och nationell politik för att möta lokala behov. Detta instrument för flernivåstyrning bör därför stärkas. Vi uppmanar myndigheter på alla nivåer att stödja LAG-grupperna, enligt nedan.

ANVÄND MÖJLIGHETERNA MED LEADER/LLU

1. LAG som partner i offentlig politik

Efter 30 år vill vi betona att LAG-grupperna arbetar för en territoriell och icke-sektoriell politik. Det är dags att se LAG-grupperna som utvecklingsaktörer med potential långt utöver enbart EU:s gemensamma jordbrukspolitik och landsbygdsfonden. Regeringar och institutioner på alla nivåer, särskilt nationella och regionala, bör inkludera LAG-grupperna i sin programplanering på ett mer holistiskt sätt. Detta är särskilt viktigt inom teman som hållbar utveckling, åldrande befolkning, livsmedelsförsörjning, cirkulär ekonomi och smarta landsbygder, för att nämna några.

2. Främjande av den europeiska gemenskapen mellan LAG

Transnationellt samarbete är viktigare än någonsin för att göra vår europeiska union till en union av människor såväl som institutioner. LAG-grupper runt om i Europa har redan en europeisk gemenskap som bör vårdas och utvecklas. Det är viktigt att nationella och regionala myndigheter ger LAG-grupperna en funktionell ram som gör det möjligt för LAG-grupperna att när som helst under programperioderna påbörja transnationella samarbetsprojekt för att hitta partner runt om i Europa. De nationella landsbygdsnätverken och ENRD bör underlätta fysiska möten mellan LAG-grupper från olika delar av Europa.

3. LAG som partner i offentlig politik

Vi uppmanar LAG-grupper, nätverk och myndigheter att börja berätta om och visa upp goda exempel långt utöver unika projekt. Effekten av LAG:s arbete kan inte visas genom att visa upp enskilda projekt. Det är mervärdet av LAG-gruppernas arbete i deras geografiska område som behöver utvärderas och visas upp. Mobilisering av landsbygdsbefolkningen till att ta ansvar för utvecklingen av sitt lokala område är nyckeln till flernivåstyrning och endast en aspekt av mervärdet.

4. Unga i landsbygder

LAG-grupper, nätverk och myndigheter behöver ge utrymme för och engagera ungdomar och inkludera dem i det dagliga arbetet. Därför är det nödvändigt att myndigheterna anpassar regelverket, till exempel genom att möjliggöra paraplyprojekt för unga.

5. Transformativa åtgärder

Konkreta åtgärder på lokal nivå är avgörande för att möta de klimat- och miljöutmaningar vi står inför i dag. Många LAG-grupper bidrar redan till målen för hållbar utveckling och är redo att vidta fler åtgärder. Det är angeläget att regeringar, myndigheter och institutioner på alla nivåer inkluderar LAG-grupper som partner i denna viktiga uppgift.

6. Finansiering för ett starkare, sammankopplat, resilient och välmående Europa

Vi anser fortfarande att minst 8 % till CLLD från EARDF, ERUF, ESF och EMFF är nödvändigt för att LAG-grupperna ska uppnå verklig effekt, som vi har sagt sedan Tartudeklarationen 2016 [1]. Detta skulle även göra det möjligt för urbana LAG att vara delaktiga i utformningen av vår gemensamma, europeiska framtid. Vi föreslår att framtida program och projekt – på alla nivåer – som riktar sig till invånare i landsbygderna, fördelas via LAG-grupperna.

7. De 7 principerna

Det är en förutsättning för LEADER:s mervärde att alla styrande instanser på nationell och regional nivå respekterar de sju principerna i alla faser, dvs i framtagandet, i genomförandet och utvärderingen. Vi vill lägga extra fokus på bottom-up-principen: underifrånperspektiv och lokal förankring, i formandet av LAG-grupper och i att ta fram lokala utvecklingsstrategier.

8. Varumärket LEADER

Vi föreslår att hela supportsystemet börjar arbeta med varumärket LEADER/CLLD tillsammans. Efter 30 års arbete för involverande utveckling i och utanför landsbygderna borde LAG-grupperna vara mer kända för allmänheten. Att behålla LEADER-logotypen från Europeiska unionen är en bra idé, eftersom detta visar hur många år och på hur många platser LEADER hittills har funnits på landsbygderna i Europa. LAG-grupper, LEADER-nätverk, nationella landsbygdsnätverk och förvaltningsmyndigheter måste samarbeta för att göra metoden känd. Det vore till stor hjälp om landsbygdsnätverken och myndigheterna visade upp goda exempel på LAG-arbete. LAG-grupper och LEADER-nätverk bör ges utrymme att bidra i detta arbete.

[1] <https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/tartu-declaration-leaderclld.pdf>

9. Förenkling

Den tunga byråkrati som följer med LEADER och LLU skadar både LAG-gruppernas och EU:s rykte. Alla nivåer, särskilt nationella regeringar, måste ta ansvar för att förenkla genomförandet av LLU – för kunderna. Ett administrativt system som utformats särskilt för LLU bör införas och LAG-nätverken bör involveras i arbetet med att ta fram detta. Överreglering på nationell nivå, gold plating, ska undvikas.

10. Tidsaspekten

Vi ber våra nationella regeringar att inleda den konkreta förenklingsprocessen nu, för att få den på plats i god tid innan nästa programperiod inleds. När det gäller LEADER 2023–2027 kräver vi att regelverk och övriga förutsättningar från nationella och regionala myndigheter finns på plats så att LAG-grupperna kan påbörja ordinarie utvecklingsarbete per den 1 januari 2023. Detta innebär att alla lokala utvecklingsstrategier ska godkännas och att nödvändiga avtal med LAG-grupperna ska undertecknas för att LAG-grupperna ska kunna omsätta sina strategier från den 1.1.2023.

European Leader Association
for Rural Development
Brussels, www.elard.eu

SWEDISH
PRESIDENCY
2020-2021

LUS
LOKAL UTVECKLING
SVERIGE

Slutsatserna är dragna från paneler och debatter och har förankrats med konferensens deltagare, samt med alla ELARD:s 29 medlemmar runt om i Europa, mellan den 6 och 17 december 2021, efter konferensen.

Ytterligare information:

Marion Eckardt

Ordförande ELARD

E-post: marion.eckardt@elard.eu

www.elard.eu

